O KULTIVACI KVALITY

Milé čtenářky, vážení čtenáři,

jsem přesvědčen, že kvalitní věci a kvalitní výkony nevznikají naráz, ale musí se začít ve vhodnou chvíli na správném místě, a pak celá léta pěstovat. Stačí chvilka nepozornosti nebo pohodlnosti a kvalita je pryč. Zvláště ty poslední kroky před cílem jsou vždycky nejtěžší. Na začátku je dobrý nápad, pak se nám věc rychle zlepšuje a nakonec každý malý krůček dál stojí nepředstavitelné úsilí. Nejhorší je překonávat zavedené pravdy „takhle to stačí" a „takhle se to dělalo vždycky". Kvality prostě není nikdy dost. Jakmile nastane dostatek základních potřeb, a tuto fázi máme většinou už zvládnutou, představuje kvalita další krok ve vývoji společnosti. Kvalita však není luxus a marnivost, to jsou zbytečnosti, které jen provokují a předvádějí samy sebe. Kvalitní věci se obvykle vzájemně dobře snášejí, jedna nevylučuje druhou. Dokonce platí, že mezi různými kvalitami dochází k interakci a násobení účinku. Máme-li rádi posezení na kvalitní židli, rádi přitom vychutnáme třeba kvalitní kávu, podíváme se na kvalitní obrázek nebo si přečteme kvalitní názor. Neměly by nás přitom tlačit boty, ani být příliš horko nebo zima. A pak nás možná přitom posezení napadne i nová kvalitní myšlenka. Kvalita však není čin nebo myšlenka, je to program.

Kvalitu kultivuje prostředí a tradice. Vezměte si třeba takového zahradníka. Ti nejlepší si předávají zkušenosti přes celá pokolení. Zřejmě na odpozorování přírodních zákonů, anebo například na zjištění, že tudy cesta nevede, často ani jeden život nestačí. Vytvořit zahradu není věc nápadu, ale i roků každodenní péče, zalévání, stříhání, zkoušení a posuzování, přesazování a uklízení. A stačí trocha nedůslednosti nebo nepřízeň počasí a můžeme začít znovu. Pohled kolemjdoucího ocení vyváženost, dokonalost a přirozenost detailu i celku, ale jen ten, který věc zkusil vlastníma rukama, ví, o čem je řeč. Dlouhá tradice se nedá přeskočit, ani rychle naučit. Dají se zvládnout jednotlivosti, ale zavést do praxe fungující a stabilní program dá dost práce. Asi není náhodou, že kvalitní věci a prostředí si často spojujeme se zeměmi, kde tradice, kontinuita a stabilita patří k základním hodnotám většiny lidí. Možná proto nás něco přitahuje k zemím jako jsou například Švýcarsko, Skandinávie, Anglie, Japonsko, možná i proto hodně lidí rádo navštěvuje historické památky a zachované přírodní parky.

Také kvalitní výkony vyžadují nejenom talent, ale i spoustu úsilí a dřiny. Dejme tomu špičkový sportovní výkon. Od útlého mládí je třeba pilovat každý pohyb a souhru, trénovat kondici, posilovat psychiku a pěstovat zdravé sebevědomí. Po létech tréninku přijde jednou možnost předvést vše na veřejnosti. Ti, kteří na to nestačí nebo nemají, cestou možná odpadnou, ale i na nich ten kus života strávený na cestě zanechá určitě pozitivní stopy. Dostat se až na vrchol chce i trochu štěstí, ale to přeje, jak známo, jen připraveným. A všichni pak ocení osobnosti, které kvalitní výkony v nejužší špičce dokážou zopakovat a pravidelně vítězit mezi téměř stejně připravenými soupeři. Tradice, konzervatizmus a stabilita přejí i smyslu pro fair play, ocenění individuality a umožňují natrénovat kvalitní postoje v mezních situacích. Vyspělost lidí se projeví, když dokáží ocenit přínos těch druhých, uznat práci kolegy, kritika nebo soupeře, když tolerují vlastní výběr jiné cesty, když se nesníží k závisti. Asi všichni uznáme, že na cestě ke kvalitě prostředí a ke kvalitním vztahům je ještě hodně práce a potřebné kultivace.

Dobrá kvalita má nejen smysl a cenu, dobrá kvalita má i své náklady. Stavebnictví je tradiční obor a profese, pokládám ho spíše za dobře zorganizovanou řemeslnou činnost než průmysl nebo umění. A asi těžko si budete vybírat kvalitního řemeslníka nebo jeho dílo na základě nejnižší ceny, jak se u nás obvykle děje. Každý projekt je velmi individuální nápad, jak umístit a zajistit požadované funkce v daném prostředí. Zkušenosti, reference, nasazení, inspirativní prostředí a pracovní tým jsou předpokladem pro vznik dobrého díla. Pokud se vybírá, zejména v úvodní fázi přípravy, projekt na bázi nejnižší ceny, je to naprosto absurdní. Když není zadavatel schopen kvalitně připravit zadání a provést rozhodnutí o výběru, když neexistuje jistota a důvěra v osvědčené partnery, je třeba uplatňovat ceníky prací tak, jak se postupuje i v jiných intelektuálních činnostech. Nedovedu si představit, že bych si vybíral například lékaře nebo advokáta podle nejnižší ceny. Přitom ve stavebnictví projekt ovlivňuje často podstatně větší náklady.

Pokud je projektem úplně a přesně popsán rozsah díla a požadavky na jeho kvalitu a provedení, zní logicky, pokud se zhotovitel stavby vybírá podle nejnižší ceny. Ale i zde jsou úskalí. Těžko lze čekat, že stavbu řádně provede ten, kdo nemá v dané specializaci zkušenosti. Naopak pokud zhotovitel má zkušenosti a chce přistoupit na určité riziko, nemá smysl, aby mu zadavatel bránil ve změnách, které buď zjednoduší provádění, usnadní budoucí údržbu nebo dokonce přinesou kvalitativní zlepšení celého projektu. Samozřejmě za spravedlivou cenu v rámci podané nabídky. Bohužel velmi často se setkáváme se snahou přes změny projektu navrhovat sníženou kvalitu řešení nebo dodatečně si zvýšit rozpočet. Změny by se však neměly zavrhovat jen z důvodu, že to přinese potíže. K řešení potíží tu přece všichni jsme. Někdy dokonce ti, kteří mají kvalitu života a prostředí jako poslání, svou činností resp. nečinností brání zlepšení kvality. Ale po pravdě, odpovědné a velkorysé rozhodování v pozici investora představuje snad to nejsložitější právě z hlediska ceny a kvality, i souvisejících rizik.

O to více je třeba vážit si každé akce, věci, názoru a postoje, které se podařily. Naše odborná společnost a její časopis představují nesporně kvalitu, která má zdravé kořeny, dobrou kondici a spoustu příznivců. Není to vůbec samozřejmé, ale nepokazme si to. Teď je třeba ještě hodně usilovné péče, vystříhávání vlků, jemného kropení a šlechtění. Mám takovou vizi, že jednou, třeba za sto let, přijdou naší následovníci do útulné budovy, usadí se do pohodlných klubovek, dají si dobrou kávu a s přáteli proberou, co je nového. Ze stěn budou přihlížet portréty ctihodných osobností, které se zasloužily o učenou betonářskou společnost. Že je to jen sen? Tak si zajeďte pro inspiraci třeba do No.1 na Great George Street do anglické Institution of Civil Engineers.

Ing. Milan Kalný
předseda České betonářské společnosti